

Lukijalle

Aikuisen ihmisen vuorokausi rytmittyy tavallisimmin työn, vapaa-ajan sekä levon muodostamaksi monipuoliseksi, vaihtelevaksi ja mielekkääksi kokonaisuudeksi. Kuitenkaan kaikille monipuolisuus, vaihtelevuus ja mielekkyys eivät ole itses-

tään selviä, sillä osa aikuisista tarvitsee muita enemmän tukea päivärutiineista selviytymiseen ja päivän toiminnan järjestämiseen. Miten rakentuu paljon tukea tarvitsevan nuoren tai aikuisen päivätoiminta? Mil laiset periaatteet toiminnan suun-

nittelua ohjaavat? Mikä olisi mielekästä ja mukavaa toimintaa?

Päivätoiminta asettuu osaksi laajempaa kokonaisuutta, jonka tavoitteena on mahdollistaa myös vammaiselle henkilölle hyvä, monipuoli-

nen ja rikas elämä. Hyvä elämä on viime kädessä hyvin subjektiivinen kokemus; eri ihmiset kokevat samat olosuhteet ja samat asiat eri tavoin. Sama koskee myös hyvää päivätoimintaa: se, mikä on yhdelle mukavaa ja mielekästä, ei ole sitä välttämättä muille.

Päivätoiminnansuunnittelussa ja toteutuksessa henkilökeskeisyys ja yksilöllisyys ovatkin tärkeitä lähtökohdita. Paljon tukea tarvitseva ihminen ei ole suunnittelun tai toimenpiteiden kohde vaan tasa-arvoinen, aktiivinen, oman elämänsä valintoihin vaikuttava ja osallistuva henkilö.

Tämä tarkoittaa ensinnäkin henkilön itsensä ja hänen mielipiteidensä huomioon ottamista toiminnan suunnittelussa. Joskus tämän näkökulman selvillesaaminen vaatii erityistä taitoa ja herkkyyttä ja hyvää henkilön tuntemusta.

Liian usein toimintaa rajoittavat huomaamattamme omat ennakkokäsityksemme siitä, mihin henkilö pystyy tai mitä hän haluaa. Päivätoiminnan suunnittelussa tulisi kiinnittää enemmän hu-

miota vahvuuksiin ja mahdollisuuksiin kuin ongelmiin ja esteisiin. Toiseksi se tarkoittaa myös käytänteiden kehittämistä niin, että päivätoiminta ei ole toimetonta tarkkailua tai passiivista oleilua, vaan aktiivista ja tavoitteellista toimintaa.

Aikuisuuden tukeminen ja kunnioittaminen tarkoittaa aikuiselle tyypillistä toimintaa

Päivätoiminnalla voi olla selkeät, esimerkiksi itsenäisen elämisen taitoja ja aikuisuutta tukevat, pedagogiset tavoitteet ja toiminta itsessään voi olla mukavaa itsenäisen elämisen taitojen ohjattua harjoittelua. Aikuisuuden tukeminen ja kunnioittaminen tarkoittaa aikuiselle tyypillistä toimintaa ja aiku-

selle tyypillisten valintojen tukemista.

Päivän sisältö voi rakentua, opetuksellisine ja kuntoutuksellisine haasteineenkin, mukavan tekemisen ympärille. Muistamisen arvoista kuitenkin on, että tavoitteellisuudestakin voi ja täytyy joskus tinkiä. Toisinaan pitää voida vain heittäytyä tekemään jotakin sellaista, mistä erityisesti nauttii. Eri-laiset kokemukset, elämykset ja uusien asioiden kokeileminen avartavat elämänpiiriä ja tuovat elämään sisältöä.

Paljon tukea tarvitsevien henkilöiden välillä on suuria eroja toiminnan aktiivisuudessa, tavoitteellisuudessa ja tarkoituksenmukaisuudessa. Hyviä ideoita, ajatuksia ja onnistumisen kokemuksia on kuitenkin paljon ja niitä on hyödyllistä jakaa myös muille. Näistä lähtökohdista on saanut alkunsa tämä opas, joka toivottavasti tarjoaa uusia virikkeitä joko sellaisenaan toteutettaviksi tai edelleen kehitettäväksi ja yksilöllisesti sovellettaviksi.

Tarja Ladonlahti
yliassistentti
Jyväskylän yliopisto